

— foamea din capitala Austriei, care însă nu a afectat preocupările sale literare; mai cu seamă, însă, reține satisfacția cu care își vestește verișoara despre scrierea a încă două poeme „foarte frumoase“ (indiciu că poetul era conștient de pe atunci de valoarea creației sale).

Poate că una din cele două poezii scrise atunci, spre sfârșitul lui 1918 va fi fost *Pe ruina unui templu*, dar care i-a parvenit verișoarei mai târziu, în varianta îmbunătățită *Stau răzimat . . .*, după cum este posibil ca a doua poezie să fi fost *Ecce homo!* Tot ceea ce știm sigur, din mărturisirea Victoriei Bena-Medean, e că, spre sfârșitul anului 1918, Blaga i-a dăruit autograful mai multor poezii, fie trimițându-i-le prin poștă, fie înmînându-i-le personal într-una din relativ frecvențele lui reveniri în țară. În tot cazul, dintre acestea face parte și *Ecce homo!*

Ecce homo!

Și ce mi-am plămădit nestăvilite sete de-a trăi
Și valca nebunie de-a juca,
Când din pământ s-orb numai - fiere? . . .

Când văd cum iedera se'ntinde pe morminte
Ca laurii pe fruntea unor neudarați' răzvrătiți;-
Din ce-mi hrănesc scânteia de avânt,
Din ce-mi hrănesc scânteia mea de răz, de nu se stinge?

Și când catroier blestematele ogoare, ce minime
Mă'nabată de vîreș, că' eu pîșesc pe balta unui cer?
Și ce venii mă face n'altmores și să aud
'Cum glia - neagră de păcate -
Răsmă - sfîntă ce mă clopote -
Sub pași mei de plumb? . . . . .

Nu știu. Atîta doar pot să stig cătepatru în vînt:
„De ziua de apoi mă năspăimânt -
De colțul meu din idd, prevăd, o să mă bucur
Ca de un rău întreg!“ . . . . .

Ecce homo!

Prin ce mi-am plămădit neastăvilita sete de-a trăi
Și falcea nebunie de-a juca,
Când din pământ scorb numai - fiere ?...

Când văd cum iedera se'ntinde pe moartinte
Ca laurii pe fruntea muior neudarați, învrigători,
Din ce-mi hrănesc scânteia de avânt,
Prin ce-mi hrănesc scânteia mea de răp, de nu se stinge ?

Și când catroier blestematele ogoare, ce minime
Mă' mbătă de visez, că eu pășesc pe balta unui cer ?
Și ce venia mă face n' aievez și să aud
Cum glia - neagră de păcate -
Răsmă - spăntă ca m' clopot -
Sub pași mei de pl' mub ?.....

Nu știu. Atâta doară pot să strig Cătezător în vânt :
"De ziva de apoi m' mă'aspăimânt -
De colțul meu din ied, prevăd, o să mă bucur
Ca de' un rău întreg !".....

ECCE HOMO!

*Din ce mi-am plămădit nestăvilita sete de-a trăi
Și dulcea nebunie de-a juca,
Cînd din pămînt sorb numai — fiere? . . .*

- Cînd văd cum iedera se-ntinde pe morminte*
→ *Ca laurii pe fruntea unor nendurați învingători, —*
Din ce-mi hrănesc scînteia de avînt,
→ *Din ce-mi hrănesc scînteia mea de rîs, de nu se stinge?*

- Și cînd cutreier blestematele ogoare, ce minune*
→ *Mă-mbată de visez, că eu pășesc pe bolta unui cer?*
Și ce venin mă face s-aiurez și să aud
→ *Cum glia — neagră de păcate —*
Răsună — sfîntă ca un clopot —
Sub pașii mei de plumb? . . .

*Nu știu. Atîta doară pot să strig cutezător în vînt:
„De ziua de apoi nu mă-nspăimînt —
De colțul meu din iad, prevăd, o să mă bucur
Ca de un rai întreg! . . .“*

Chiar dacă poezia va fi apărut în vreunul din periodicele vremii, am considerat util să-i reproducem autograful, cu atît mai mult cu cît ca și *Stau răzimat* . . . — dar în măsură încă mai accentuată — marchează perioada de trecere de la *Poe-mele luminii* la *Pașii Profetului*. Nu e nici aici în intenția noastră să recurgem la o analiză literară propriu-zisă (în cazul celeilalte poezii oferite de V. Bena-Medean ne-am limitat, de-altfel, la o sumară comparare de variante), cu atît mai mult cu cît valoarea poeziei *Ecce homo!* impune de la sine, la simplă lectură. Convins fiind de apartea ei valoare — fie și sub unghi de „experimentat“ ante — *Pașii Profetului* — cum, desigur, documentul nu va putea fi ignorat în viitoarea monografie a operei lui Blaga — am publicat fotocopia poeziei în *Tribuna* (anul XIII, nr. 43 din 23 oct. 1969, p. 2). Cum în textul reluat din *Opere*, vol. I p. 395 (Minerva, 1974) s-au strecurat cîteva erori

de tipar, în atenția cercetătorului redăm fotocopia autografului, indicînd alăturat, în textul cules, prin săgeți versurile care conțin erorile amintite.

Sînt puține șanse ca *Ecce homo!* să fi făcut parte din poeziile „incriminate“ de Sextil Pușcariu. Conținutul însuși al poeziei reflectă o meditație retrospectivă asupra unei conduite (implicit) artistice multiplu afirmate („nestăvilita sete de a trăi“, „dulcea nebulie de-a juca“, „minunea“ de a visa pe „blestematelile ogoare“ că pășește „pe bolta unui cer“, că „glia — neagră de păcate — / Răsună — sfîntă ca un clopot“ etc.), acum de asemenea multiplu pusă sub semnul dubitativului, dacă nu infirmată. Or, o asemenea „retrospectivă“ nu putea glosa altceva decît *Poemele luminii*, ca întreg. Însă, deși datează din 1918, ca și bună parte din piesele amintitului ciclu, poezia este scrisă sensibil după încheierea lui, anunțînd prin întregul ei conținut, inclusiv fronda antireligioasă din ultima strofă, *Pașii Profetului*. Se pare, deci, că din proprie inițiativă, iar nu în urma consilierii lui Pușcariu, Blaga renunță la *Ecce homo!* Poate pentru că i s-a părut că ultima strofă conține o imagine relativ frecvent vehiculată în literatura universală. Și încă o dată, ca și în cazul lui *Stau răsîmat...*, se impune concluzia excesului de exigență față de alte piese apărute în volumele antume și care nu mai apar în ediția din 1942. Și o problemă de principiu: considerînd rezervele unui scriitor față de propriul său act de creație ca pe o dovadă de exigență artistică, are dreptul posteritatea să-i reaprecieze actul de creație omis și să-l impună, valoric, în bilanțul operei sale? Problema a mai fost discutată, opiniile pro și contra întretin controversa. În ceea ce mă privește, optez pentru un răspuns afirmativ, bucurîndu-mă includerea lui *Ecce homo!* în *Addenăa* primului volum din seria *Opere (Minerva, 1974)*, îngrijit de fiica poetului.

*

Din apreciablele număr de cărți poștale trimise de Blaga din Viena verișoarei sale reținem doar trei (din primăvara, vara și toamna aceluși memorabil an 1918) mai importante din unghiul de interes al unei viitoare monografii. Întîia, datată 21. II /1918/ anunță intenția poetului de a întreprinde curînd un drum pînă acasă: